

# DE REFORMATIE

## WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OUDER JEUGD VERNIEUWT ALS EENS AREMDS PSALM 100:3

Onder redactie van **Dr. K. Schilder, Dr. C. Tazelaar en Prof. Dr. J. Waterink**

**Medewerkers:** Dr. H. A. van Andel, Solo; Dr. R. E. van Arkel, Utrecht; Dr. Henry Beets, Grand Rapids; Dr. C. Bouma, 's-Gravenhage; Dr. K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr. F. W. Groshede, Amsterdam; Prof. Dr. T. Hoekstra, Kampen; Dr. G. Keizer, De Steeg; Dr. B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr. C. Lindboom, Amsterdam; Dr. S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr. J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr. F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr. A. Ringnald, Soerabaja; Dr. J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dokkum; Dr. J. Thijss, Zwolle; Dr. J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr. D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr. J. de Vries, Tilburg; Dr. J. D. Wielenga, Franeker; Mr. J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Stukken voor de Redactie zende men aan den secretaris der Redactie:

Dr. C. TAZELAAR, 2e Const. Huygenstr. 77, Amsterdam

**Drukkers-Uitgevers:**

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes  
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 250 per halfjaar bij vooruitbetaling.

Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.  
Advertentiën: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f 0.15.

**INHOUD:** Hoofdartikel: De Volkenbond. V. (Slot.) — Uit de Schrift: Volbracht. (Joh. 19: 30b.) — Kerkelijk Leven: Verbond en verstooting. — Lit. en Kunst: W. v. d. Akker, De eer van de Vlag. — Pop. Wet. Schetsen: Het kruis van den Heiland. X. (Slot.) — Uit het Pol. en Soc. Leven: Zorg voor de werkloze arbeiders. III. Een belangrijk adres. — Vakwetenschap en Praktijk: Onze tijdrekening. IV. — Opvoeding en Onderwijs: Propaganda. — Stemmen uit onze Kerken: „Die verderfelijke leer”. — Perschoon. — Boekbespreking. — Correspondentie. — Kerkenieuws.

## HOOFDARTIKEL

### De Volkenbond.

V. (Slot.)

In de internationale politiek bestaat eene spanning, die telkens weer tot uiting komt.

Aan de eene zijde werkt het beginsel-complex, dat ook in het preambule, het voorwoord van het Volkenbondsverdrag is tot uitdrukking gebracht, en dat mede met den Volkenbond wordt nagestreefd. De gedachte der solidariteit, die doet zoeken naar middelen om de samenwerking tusschen de volken te bevorderen, om de internationale betrekkingen ongestoord te doen onderhouden. De zucht naar gerechtigheid in het volkenleven, die erkenning vraagt voor den grondslag van rechtvaardigheid in dat onderling verkeer, voor het rechtsnoer van het recht bij den omgang tusschen de volken; die ook om recht vraagt bij botsingen. De begeerte naar vrede, eisch van solidariteit, vrucht van gerechtigheid, gewaarborgd door eerbiediging van alle verplichtingen, in het internationale recht voorgeschreven en door vrijwillige verdragen aanvaard.

Aan de andere zijde treft men het statuut van Europa, den feitlijken toestand, zooals die in de vredesverdragen is neergelegd en geldigheid heeft. Daar stuit men op een vaststelling der grenzen van allerlei staten, vaak in strijd met historische tradities, bron van allerlei diepgewortelde conflicten. Daar is vastgesteld de ontwapening door overwinnen, voorgesteld als voorwaarde voor, maar tevens als begin van overeenkomstige vermindering van wapenering bij de overigen, maar tot dusverre niet gevolgd door realisering dier gedachte. Daar drukken financiële verplichtingen, die het leven van overwonnenen en overwinnaars beide knuiken, en een ontwikkeling van dat leven onmogelijk doen schijnen. Daar verhinderen allerlei politieke verplichtingen om eene politiek te voeren, zooals die als vrucht van tradities en als eisch van het heden als noodzakelijk wordt gevoeld (denk aan het verbod van aansluiting van Oostenrijk aan Duitschland). De oplegging van dit statuut is mogelijk geworden door den afloop van den wereldoorlog. Het is opgelegd; het is (behoudens eene enkele uitzondering, als de vaststelling der Duitse westgrenzen in het Locarno-verdrag) niet vrijwillig aanvaard, en het wordt door de overwonnen staten in menigerlei opzicht beschouwd als in strijd met de gerechtigheid (denk b.v. aan den z.g. Poolischen corridor, denk b.v. aan de grenzen van Hongarije).

Wie dat alles bedenkt, erkent onmiddellijk, dat de Volkenbond niet is ontstaan in een ideale wereld, dat hij werkt onder uiterst moeilijke omstandigheden.

Zou men hem met recht kunnen noemen, of van hem willen maken een instrument tot bevestiging van de suprematie der overwinnaars in den wereldoorlog; het zou zijn noodlot wezen, en zijn lot bezegelen.

Maar niet minder noodlottig zou het zijn, zoo hij werd een middel in de handen van hen, die de regelingen der vredesverdragen ongedaan willen maken.

Nemen in dit licht de spanning waar, waarin en waaronder de huidige conferentie over de beperking der wapeningen gehouden wordt.

De stelling der overwonnen centrale mogendheden is, dat hun ontwapening van meet af is voor-

gesteld als een middel om algeheele ontwapening (zoo heet in Volkenbondstaal de wapeningsbeperking) mogelijk te maken. Meent men, zoo heet het van dien kant, dat ontwapening tot voorwaarde heeft „veiligheid”, welnu, is die veiligheid dan alleen voor sommige staten noodig? Of hebben allen recht op gelijke veiligheid? — Daartegenover toonen de overwinnaars in den wereldoorlog, tenminste een aantal hunner, zich nog gezins omvoorwaardelijk bereid om afstand te doen van de meerdere veiligheid, die zij door het huidige verschil van wapenering meenen te bereiken; een deel van hun voorstellen beoogt blijkbaar niet anders, dan om onder dekking van een Volkenbondsmacht eigen wapenering grootendeels te handhaven.

Zal het mogelijk zijn door wederzijdsche tegemoetkoming deze twee thesen te verzoenen? Zal Duitschland zich voorshands tevreden stellen met de mate van ontwapening, die Frankrijk meent te kunnen aanvaarden? Zal Frankrijk toestemmen in zóodanige wapeningsbeperking, dat Duitschland niet zal volhouden, dat de aan dat land gedane beloften onvervuld blijven?

Men gevoelt het: dat vraagstuk is niet maar het doortrekken van de rechte lijn der wapeningsbeperking, die 't V.B.-verdrag in uitzicht stelt. Dat ware wat ons, Nederlanders betreft, vorreweg het meest verkieselijk en het meest eenvoudig. Maar het vraagstuk grijpt diep in de historisch geworden verhoudingen en toestanden. Verhoudingen en toestanden, die niet bestemd zijn om eeuwen lang onveranderd te blijven, maar waarvan ook niet te verwachten is, dat zij in een luttel aantal jaren op zij gezet zullen worden.

Spanning brengt alom het voortbestaan van de regeling der vredesverdragen.

Spanning brengt ook telkens weer de handhaving van die regelingen, op allerlei terrein. Als een enkele greep wordt hier maar herinnerd aan de klachten over onrechtvaardige behandeling der Duitse minderheden in Poolisch-Silezië, aan schending van de rechten van Hongaarsche grondbezitters op Roemeensche gebied, aan de aanhouding van eene wapenending op de Hongaarsche grens, aan de Duitsch-Oostenrijksche toluine. Altemaal quaesties, in de praktijk van het Volkenbondsbestaan naar voren gekomen, en evenzoo vele getuigenissen van en aanduidingen voor spanning en botsing.

Zien wij nu, bij ons nuchter oordeel over den Volkenbond, wel eerlijk en voldoende dit onmiskenbaar groote en gelukkige feit: dat in den Volkenbond al die vragen besproken kunnen worden? Daar is een tribune, een forum, voor behandeling dier netelige punten aangewezen. Moesten vroeger de oplossingen gezocht worden in de geheime diplomatieke onderhandelingen, die maar al te veel aanleiding gaven tot praktijken, welke ongecontroleerd bleven, en alle staten, heel de wereld soms, stelden voor een fait-accompli, op welks ontwikkeling zij geen invloed konden oefenen, maar welks gevolgen heel het wereldleven konden beroeren. — thans is dat uitgesloten. Wat vroeger hoogst zelden en zuiver incidenteel voorkwam, is nu gemaakt tot een realiteit, tot eene erkende instelling in het staatkundig leven: al die quaesties kunnen, moeten in een speciaal daartoe bestemd orgaan worden besproken. Besproken en behandeld in tegenwoordigheid van en met vertegenwoordigers van staten, die buiten de eigenlijke vragen staan, en die, klein en groot, gerechtigd zijn daarbij hun invloed te doen gelden als leden der internationale gemeenschap. Besproken in een sfeer, die aan het behoud van den vrede, aan het doen overwegen van de solidariteitsgedachte in de statengemeenschap, aan het laten doorwerken der gerechtigheids-eischen bevorderlijk is. Eene behandeling, die meermaals ontspanning bracht, zooal niet door de directe en radicale oplossing der vragen, dan toch reeds door de bespreking alleen.

Die spanning tusschen het beginsel, dat ook in den Volkenbond is neergelegd en wordt nagestreefd,

en de werkelijkheid rondom ons, is niets anders dan de tegenstelling, welke heel de wereldgeschiedenis beheerscht: de menscheit behoort bijeen, en zij ligt uiteen.

Zij behoort bijeen. Hare schepping uit eenen bloede wijst er reeds op. De machtige vooruitgang in wetenschap, in kunst, in techniek niet het minst, heeft dien samenhang in de laatste tientallen jaren nog eens scherper geaccentueerd. De rechtontwikkeling vraagt onloochenbaar om de erkenning en waardeering dier eenheid als van een te waardeeren goed.

Zij ligt uiteen. Een felle, steeds verscherpte economische kamp bevordert de tweespalt. De tegenstelling van belangen en aspiraties, en de daarover gevoerde strijd mindert niet. De verschillen in volkskarakter en in geheel het cultuurcomplex tusschen de volken doen, door onze zonde, den rijkdom der waarde van het nationale omslaan in oorzaak voor internationale conflicten.

De Christen doorziet die ellende bij het licht van het Woord Gods.

Die Heilige Schrift doet ons in onzen zondeval zien den oorsprong van die gebrokenheid van het menschelek geslacht; zij teekent ons in de wederoprichting aller dingen Goddank ook haar te verwachten einde.

Thans, in het heden, werken van dag tot dag, overal waar naar Gods beziel het contact plaats heeft tusschen volken en staten, twee krachten. Eenerzijds de zucht naar zelfbehoud, de vrees voor onrecht, het streven naar veiligheid, de concurrentie, het wantrouwen, de afgunst, wrok en haat.

Anderzijds de geest van samenwerking, de eisch der gemeenschap, de vraag naar verzoening, de drang der solidariteit, de erkenning van hooger recht, de onderwerping aan dat recht.

Voor den internationalen geest, voor het internationale leven, is in den Volkenbond een orgaan geschapen, dat de kracht van het bijeenhouden versterkt, de gevolgen van het uiteenliggen verzwakt. Hij spreekt met nadruk tot aller conscientie, dat voor alle volken alleen heil is te wachten in samenwerking, in verzoening, in solidariteit.

Zoo dien Volkenbond ziende, erkennen wij in hem een der middelen, waardoor Gods gemeene gratie op het terrein van het leven der volken onderling de doorwerking der zonde kan helpen stuiten, en een leven in gemeenschap mogelijk maken en bevorderen.

En zoo hem ziende, gevoelen wij ons verplicht, hem met al zijn gebreken, en met al zijn zondige medewerkers, in ons gebed ook voor den troon der genade te brengen, opdat het onzen God, zonder Wiens zegen ook hier noch ons, noch de wereld iets gedijen zal, moge behagen hem te zegenen en tot een zegen te stellen.

H. BIJLEVELD.

## UIT DE SCHRIFT

**Volbracht.**

**Goede Vrijdag.**

Het is volbracht

Joh. 19: 30b.

De overdenking van het lijden van onzen Heiland loopt alweer ten einde.

De lijdensweken, met heur prediking zoo gaarne gehoord en door zooveel met bijzondere aandacht en zegen beluisterd, behooren weldra weder tot 't verleden.

Wij overpeinzen het „Volbracht”, waarna Jezus gaf den geest.

Het klinkt als een zegeroep over Golgotha's heuveltop.

Volbracht is het lijden van Jezus. Zijn smarten zijn ten einde.

Zijn leed, het is voldragen.